

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

Всеукраїнська наукова конференція
присвячена **Всесвітньому Дню Філософії**,
що проводиться під егідою **UNESCO**

**СВОБОДА ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА ЦІННІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ**

Одеса, 16 листопада 2023 р.

**УДК 123:17.023.32(477)(063)
С25**

Свобода як фундаментальна цінність української національної ідеї.
Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої Всесвітньому Дню Філософії (Одеса, 16 листопада 2023 р.) 53 с.

Збірник матеріалів всеукраїнської наукової конференції, присвяченої Всесвітньому Дню Філософії «Свобода як фундаментальна цінність української національної ідеї» вміщує матеріали, які досліджують метафізику свободи; аналізують філософію освіти у демократичному суспільстві; розкривають духовні цінності української національної ідеї; розглядають свободу особистості: ціннісні складові Європейського Союзу; а також філософію медійних практик.

Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» від 18 грудня 2023 року

суб'єкта, а не трансцендентального. За допомогою цієї теореми І. Кант пояснює своє твердження про те, що людина не є вільною, поки не здійснить вибір, що ґрунтується на її етичному обов'язку.

Інший філософ-екзистенціаліст Ж.-П. Сартр, робив сильний акцент на метафізиці свободи. Філософ виступав за радикальну свободу – ідею про те, що індивіди радикально вільні у виборі та створенні власної сутності та сенсу життя.

І. Г. Фіхте підкреслює за допомогою теорії свідомості, висвітлював суб'єктивну передумову ідеї свободи. Ф.В.Ф. Шеллінг у своїй філософії природи досліджував її об'єктивні основи. Г.В.Ф. Гегель же об'єднав суб'єктивні і об'єктивні передумови свободи [3].

Отже, метафізика свободи пов'язана із філософським дослідженням природи свободи на фундаментальному, метафізичному рівні. Вона спрямована на дослідження питань про природу людської волі, свободи волі та онтологічної основи свободи. Така концепція особливо помітна у філософських дискусіях про етику, екзистенціалізм і природу людського існування.

Вважаємо, що свобода має місце там, де розглядають як суб'єктивно-внутрішні, так і об'єктивно-зовнішні умови за допомогою теорії, яка охоплює обидва аспекти та належним чином пов'язує їх один з одним.

Список використаних джерел

1. Гусев В. І. Метафізика як філософська наука. *Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство*. 2016. Т. 180. С. 3-11.
2. Сафонік Л. Метафізика свободи волі. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Свідомість, мозок, мова: актуальні проблеми та міждисциплінарні дослідження*. Львів, 19–20 квітня 2018. С. 196–200
3. Усов Д. В. Сучасна філософія свободи: контрактуалістичний вимір. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2016. Вип. 9-10. С. 59-70.

Петінова Оксана Борисівна, докторка філософських наук, професорка кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙ XXI СТОЛІТТЯ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасні контексти розвитку освіти досить неоднозначні. З одного боку, ми як науково-педагогічні працівники, постійно спостерігаємо за змінами в освіті, та

є учасниками реалізації нововведень, що спускаються «зверху», а з іншого – бачимо невідповідність цих змін запитам суспільства та підростаючого покоління, яке відрізняється від своїх попередників способом сприймання світу, відношенням до життя, більш практичною орієнтацією на реалізацію себе. Паттерни ХХ століття вже є застарілими, і перед філософією освіти постають виклики, які є досить актуальними в умовах сьогодення, адже саме соціальний інститут освіти має можливість в умовах глибинних трансформаційних процесів планетарних та загальнокосмічних процесів дати відповідь на запити, та зреагувати на них.

Філософія Метамодерну дає можливість окреслити перспективи розвитку освіти майбутнього, що формується в цей час, який називають по-різному: ера Водоля, Великий Перехід, New Age, Квантовий перехід, ера Ноосфери. Немає однозначного підходу до визначення філософії освіти як розділу філософії. Найчастіше її розуміють як сукупність світоглядних теорій, що покладені в основу методології навчання та виховання, програмові результати яких направлені на формування певних якостей особистості, і, відповідно, формують особистість певного типу. Цей вектор визначається ідеологією, типом економіки держави. Наприклад, в період Радянського Союзу панування планової командно-адміністративної економіки та ідеологія соціалізму передбачала навчання та виховання особистості, що розчиняється в колективі – теза «всі однакові», «один за всіх, і всі за одного». Далі почала розвиватися ринкова економіка, яка внесла свої корективи, що відобразились на ключових позиціях педагогічної системи – формування гармонійно-розвинутої особистості, реалізація талантів кожного, самореалізація; система освіти має створити умови для розкриття можливостей кожного. Але що передбачає ринок? Це місце, де між собою взаємодіють покупці та продавці. Це апріорі конкурентне середовище. Він є своєрідним механізмом, в межах якого розподіляються товари та послуги шляхом купівлі-продажу за допомогою загального еквіваленту обміну – грошей. І що ми отримали – система освіти надає послуги. Це такий собі суб'єкт господарювання, мета якого – отримання прибутків. Тобто, викладачі – це обслуговуючий персонал. Відповідно, змінилося ставлення до вчителя, ставлення до викладача. І замість возвеличення та поваги, маємо відношення зовсім інше. Низька заробітня плата, падіння престижу.

Сьогодні філософія дає можливість більш широко осягнути кризу, в якій опинилась освіта, і подивитись на всі соціальні трансформації з точки багатомірності. Розуміння людиною трансформацій світобудови та світоустрою дає поштовх до пошуку відповідей на питання «Хто я? Яке моє призначення? Що я роблю на цій планеті? Який досвід я тут отримую?». Формування особистості нової ери, що є творцем своєї реальності, в значній мірі

залежить від системи освіти майбутнього, і формування творчо-гуманітарного, планетарно-космічного типу людини-творця, що є рушієм суспільного прогресу під час глибоких руйнувань старих систем і програм попередньої епохи, на мій погляд, є можливим з використанням методологічного апарату та потенцій саме філософії освіти.

У ведичних сакральних знаннях індуїзму згадуються так звані «юги». Так, у епосі «Махабхарата» Калі-юга описується як найгірший період життя, в якому від первісних чеснот людини залишається лише одна чверть, і та поступово руйнується, зменшується тривалість життя, панує духовна деградація, люди проявляють свої темні сторони, їх поведінкою керує злість, заздрість, гроші. Втрата моральних цінностей в кінцевому рахунку призводить до знищення самих себе, Калі-юга припиняється тоді, коли зло і насильство заповнюють весь світ який поступово руйнується, і на зміну приходить Планетарний день, або Сатья-юга. І квантовий перехід XXI століття – це стрибок у свідомості людини на більш високий рівень. З 21 грудня 2012 року наша планета перейшла на новий рівень своєї еволюції. Зміна старих програм, старих сенсів, старих цінностей буде супроводжуватися руйнаціями старого світу. Війни, стихійні лиха, збройні конфлікти пройдуться по всій планеті, зносячи та випалюючи все старе та відживше. Нова ера, інша свідомість, інша Людина-Творець, Людина ноосфери матиме космічний інтелект та поверне собі космічну пам'ять і первинну космічну свідомість, людство вийде на новий щабель розвитку, новий цикл еволюції, і перед філософією освіти постає важлива місія – супроводжувати людей в цьому процесі, стати тим підґрунтям, яке дасть можливість допомогти у формуванні нової Людини з планетарно-космічним світоглядом.

Федорова Інна Валеріївна, старший викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук, Одеський державний аграрний університет,

Павленко К.В., здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, 193 Геодезія та землеустрій, факультет геодезії, землеустрою та агроінженерії, Одеський державний аграрний університет

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТІ

За своїм визначенням, штучний інтелект (ШІ) – це здатність цифрового комп'ютера або робота, контролювати виконання роботи, яка традиційно вважається клопотом людини, або її виконувати. Найяскравішими ілюстраціями штучного інтелекту є автономні роботи-гуманоїди, які спроможні аналізувати навколишнє середовище завдяки різноманітним датчикам руху та світла. На практиці, відомим світовим прикладом ШІ є робот Софія, який має здатність до

ЗМІСТ

Висоцька Ольга Євгенівна

ПРОЄКТ «УКРАЇНА» У МЕТАМОДЕРНІЙ РЕАЛЬНОСТІ: МІЖ СВОБОДОЮ ТА ПОРЯДКОМ

Наумкіна Світлана Михайлівна

ОСНОВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ І СУБ'ЄКТИ СОЦІАЛЬНОГО ПОРЯДКУ

Борніштейн Євген Русланович

СВОБОДА ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА ЦІННІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Dobrolyubska Yuliya Andriivna

FREEDOM IN SUBSYSTEMS OF PHILOSOPHY OF HISTORY

Кадієвська Ірина Аркадіївна, Косар Дмитро Станіславович
ПРОБЛЕМА ВІЛЬНОГО ВИБОРУ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ

Семенов Ігор Сергійович

ФІЛОСОФІЯ СВОБОДИ В МЕТАФІЗИЧНОМУ АСПЕКТІ

Петінова Оксана Борисівна

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙ ХХІ СТОЛІТТЯ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Федорова Інна Валеріївна, Павленко К.В.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТІ

Городнюк Людмила Степанівна

ВОЛЯ ЯК КРЕДО: СВОБОДА ВИБОРУ І СВОБОДА ЖИТТЄВОЇ ТВОРЧОСТІ УКРАЇНЦІВ

Готинян-Журавльова Віталія Віталіївна

Збірник матеріалів

Всеукраїнська наукова конференція
присвячена **Всесвітньому Дню Філософії**,
що проводиться під егідою **UNESCO**

“СВОБОДА ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА ЦІННІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ”

(Одеса, 16 листопада 2023 року)